

Een nieuw VAD-voorstel van de regering: de belastingbetaler betaalt het gelag

DR. H. MEIJERS*

In dit artikel wordt het nieuwe voorstel van het kabinet-Van Agt voor een vermogensaanwasdeling besproken. De auteur is van mening, dat men zich geen grote illusies moet maken omtrent de mogelijke VAD-opbrengst. Verreweg het grootste deel van de opbrengst zal afkomstig zijn uit de aardgassector. De individuele VAD zal slechts aan een zeer beperkt aantal werknemers ten goede komen. De collectieve VAD heeft nauwelijks betekenis voor de inkomens- en vermogensverhoudingen. Het is de vraag of de administratieve inspanning waarvoor ondernemingen geplaatst worden, opweegt tegen de geringe te verwachten opbrengst.

Inleiding

In een brief aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal dd. 24 april.1980 heeft het kabinet-Van Agt de hoofdlijnen van zijn nieuwste VAD-voorstellen bekendgemaakt. De nadere uitwerking hiervan zal geschieden door middel van een wijziging van de reeds eerder bij de Tweede Kamer ingediende wetsontwerpen, welke wijziging het kabinet, naar eigen zeggen, „zo spoedig mogelijk” aan de Kamer zal doen toekomen. De ervaring heeft geleerd dat het dan nog wel enige tijd kan duren, te meer daar het hier wetsvoorstellen betreft die door maar liefst vier bewindslieden (de ministers van Sociale Zaken, Economische Zaken en van Financiën, alsmede de staatssecretaris van Financiën) moeten worden ondertekend.

De VAD-voorstellen zijn eigenlijk een erfenis van het kabinet-Den Uyl. In 1976 reeds werd het eerste wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend 1). De directe aanleiding tot de indiening van deze plannen was de loonmatiging die ten gevolge van de verslechterde economische situatie na de oliecrisis noodzakelijk werd geacht. Om te voorkomen dat deze loonmatiging bij bedrijven die wel in staat zouden zijn tot het betalen van hogere lonen, zou leiden tot excessief hoge winsten die slechts de aandeelhouders ten goede zouden komen, werd de vermogensaanwasdeling geïntroduceerd als een middel tot afroaming van deze winsten.

Op het eerste VAD-wetsontwerp kwamen vele reacties en veel kritiek, welke gedeeltelijk werd verwerkt in het gewijzigde wetsontwerp dat in januari 1977 bij de Tweede Kamer werd ingediend. Juist voordat dit gewijzigde wetsontwerp in de Tweede Kamer zou worden behandeld viel het kabinet-Den Uyl. Bij de onderhandelingen rond de vorming van een nieuwe regering speelde de VAD nog een belangrijke rol. Zo werd door de toenmalige formateur Albeda bij zijn poging tot vorming van een tweede kabinet-Den Uyl nog een compromis over een herzien wetsvoorstel uitgewerkt, maar door het mislukken van deze formatiepoging is dit voorstel nooit uitgevoerd. Het kabinet-Van Agt/Wiegel trok het wetsontwerp-Den Uyl in en diende twee nieuwe voorstellen bij de Tweede Kamer in: één voor een individuele vermogensaanwasdeling 2) en één voor een collectieve regeling 3), resp. in mei en oktober 1978. Ook op deze wetsvoorstellen kwam veel kritiek, zowel betrekking hebbend op de technische problemen bij de uitvoering 4), als op de geringe te verwachten opbrengst 5). De problematiek van de afroaming van excessief hoge winsten die het gevolg zijn van een al dan

niet verplichte loonmatiging, blijft echter in het kader van de geldende loonmaatregel actueel. Na de schriftelijke behandeling diende de regering nu te komen met een definitief standpunt betreffende de VAD, waarbij het politiek gezien erg moeilijk zou zijn om juist nu voor te stellen geheel van de VAD af te zien.

Wat is vermogensaanwasdeling?

Onder vermogensaanwasdeling wordt verstaan het door de werknemers delen in de uit de winst ontstane toename van het eigen vermogen van ondernemingen. Daarbij gaat men er meestal van uit dat de werknemers recht hebben op een deel van de winst die resteert nadat op de netto winst een redelijke, ofwel „normale”, vergoeding over het door de eigenaren van de onderneming geïnvesteerde eigen vermogen in mindering is gebracht. De werknemers delen dan in de zogenaamde „overwinst” van de onderneming. Van vermogensaanwasdeling in de eigenlijke zin van het woord is slechts sprake indien de werknemers hun deel van de overwinst in de vorm van vermogenstitels krijgen uitgekeerd. Vindt de uitkering plaats in de vorm van contanten, dan is het beter te spreken van een (over-)winstdelings-regeling.

In de wetsvoorstellen van het kabinet-Van Agt is, evenals bij de voorstellen van het kabinet-Den Uyl, de overwinstbepaling gebaseerd op de fiscale winst en het fiscale vermogen van de onderneming. Ten behoeve van de VAD-berekening wordt daarbij echter het eigen vermogen geherwaardeerd. Dit geschiedt via een herwaardering van de bezittingen van de onderneming, gedeeltelijk m.b.v. indexcijfers en gedeeltelijk door aansluiting te zoeken bij de marktwaarde

* De auteur is wetenschappelijk medewerker aan de Katholieke Hogeschool Tilburg.

1) Tweede Kamer, Regeling van de vermogensaanwasdeling, 13965, no. 2.

2) Tweede Kamer, Regeling van de vermogensaanwasdeling, 15007, no. 2.

3) Tweede Kamer, Interimwet belasting op vermogensaanwas en collectieve vermogensaanwasdeling, 15316, no. 2.

4) Zie b.v. N. Nobel, De nieuwe wetsontwerpen VAD, I, II, III, IV en V, *Het Financieele Dagblad*, 14, 16/18, 20, 21 en 27 december 1978.

5) H. Meijers, Zit er nog iets in de VAD?, *ESB*, 7 februari 1979.

6). De „vermogensaanwas” wordt dan bepaald door op het belastbare binnenlandse bedrag aan winst een vergoeding in mindering te brengen over het geherwaardeerde in het binnenland geïnvesteerde eigen vermogen. Daarbij wordt de vergoeding gelijkgesteld aan het gemiddelde effectieve rendement op een pakket langlopende staatsobligaties, verhoogd met een risicopremie van drie procentpunten, welke wordt berekend over het eigen vermogen per begin van het boekjaar. Indien in enig jaar de winst niet toereikend is om daaruit de normale vergoeding over het eigen vermogen te kunnen voldoen, ontstaat daardoor een „rendementstekort” dat gedurende de eerstvolgende zes jaar eerst dient te worden aangevuld alvorens er sprake kan zijn van VAD-plichtige overwinsten. Daarnaast mag gedurende de eerste tien jaren na invoering van de VAD bij de overwinstbepaling jaarlijks één twintigste deel van het verschil tussen de geherwaardeerde en de fiscale waarde van het eigen vermogen, zoals dat bestond op het moment van invoering van de VAD, in mindering worden gebracht. Dit om compensatie te bieden voor het feit dat waardeinstijgingen die reeds zijn ontstaan vóór invoering van de regeling bij latere fiscale realisatie tot VAD-plichtige overwinsten kunnen leiden, waardoor de VAD een indirecte terugwerkende kracht zou krijgen. Onder aftrek van fictief 50% belasting wordt deze waardeinstijging zo in tien jaar verrekend.

Van de resterende overwinst wordt in de voorstellen van het kabinet-Van Agt uit 1978 in principe 12% als individuele en 12% als collectieve VAD uitgekeerd. De VAD-uitkeringen kunnen echter ook lager uitvallen door in de wetsvoorstellen opgenomen beperkingen. Zo is de individuele VAD-uitkering beperkt tot per werknemer 3% van het maximaal premieplichtige loon. Het meerdere vormt een zogenaamd „vermogensaanwasoverschot” en kan gedurende de eerstvolgende zes jaren dienen om de individuele VAD-uitkering per werknemer op het maximumniveau te brengen, waarna het meerdere aan de onderneming vervalt. Daarnaast mag op de individuele VAD-uitkering elke winstuitkering in mindering worden gebracht die geschiedt krachtens een reeds vóór 21 april 1978 schriftelijk vastgelegde winstdelingsregeling. Ook de collectieve VAD is beperkt, en wel tot 3% van, globaal aangeduid, de fiscale winst. De feitelijke last voor de onderneming wordt dan nog verminderd doordat de individuele VAD-uitkeringen, evenals andere winstdelingsregelingen, fiscaal aftrekbaar zijn. De individuele VAD kan, naar keuze van de onderneming, worden uitgekeerd in de vorm van (certificaten van) aandelen van de betrokken onderneming, in de vorm van zogenaamde „VAD-bewijzen” (een soort achtergestelde obligaties) of in contanten, terwijl de collectieve VAD, welke geheven wordt in de vorm van een belasting, altijd in contanten dient te worden afgedragen. Onder de VAD-regeling zouden volgens de voorstellen uit 1978 moeten vallen alle ondernemingen die onder de wet op de vennootschapsbelasting vallen met een fiscale winst van f. 100.000 of meer.

Een voorbeeld

Met behulp van een voorbeeld kunnen we de berekening van de door een ondernemer mogelijk verschuldigde VAD illustreren. Stel dat van een fictieve onderneming de volgende gegevens bekend zijn:

— belastbaar binnenlands bedrag aan fiscale winst	f. 500.000
— fiscaal binnenlands eigen vermogen ...	f. 1.000.000
— vreemd vermogen	f. 2.000.000
— materiële activa	f. 2.500.000
— monetaire activa	f. 500.000
— herwaardering materiële activa t.b.v. de VAD (40%)	f. 1.000.000

De normale vergoeding over het eigen vermogen is gelijkgesteld aan het gemiddelde effectieve rendement op lang-

lopende staatsobligaties, verhoogd met een risicopremie van drie procentpunten. Uitgaande van een gemiddeld effectief rendement op staatsobligaties van 9% betekent dit een normale vergoeding van 12%. Deze vergoeding wordt berekend over het geherwaardeerde eigen vermogen. Daarbij wordt de gehele waardeinstijging van de activa aan het eigen vermogen toegerekend. Voor het eerste jaar waarin de VAD geldig is komen we dan tot de volgende overwinstberekening:

belastbare winst	f. 500.000
belasting (48%)	f. 240.000
normale vergoeding (0,12 x 2.000.000)	f. 240.000
verrekening stille reserves	
eerste 10 jaar (0,05 x 1.000.000) .	f. 50.000
	- f. 530.000
overwinst	
	- f. 30.000

In dit voorbeeld blijkt er door onze fictieve onderneming geen VAD-plichtige overwinst te worden behaald. Dit ondanks het feit dat een fiscale winst voor belastingen van 50% over het fiscale eigen vermogen niet bepaald laag kan worden genoemd. Er ontstaat in het eerste jaar een rendementstekort van f. 30.000 dat gedurende de eerstvolgende 6 jaren eerst aangevuld dient te worden alvorens er sprake zal zijn van VAD-plichtige overwinst. Voor het elfde jaar na invoering van de VAD zou, uitgaande van dezelfde gegevens betreffende winst en vermogenssamenstelling, en onder de veronderstelling dat er op dat moment geen verrekenbare rendementstekorten uit het verleden resteren, door onze fictieve onderneming een VAD-plichtige overwinst van f. 20.000 worden behaald. Hier- van zou dan f. 2.400 (= 12%) als individuele VAD uitgekeerd moeten worden aan de werknemers van het betreffende bedrijf en eveneens f. 2.400 aan het collectieve VAD-fonds. De individuele VAD-uitkering is echter fiscaal aftrekbaar, zodat 48% hiervan ten laste van de fiscus komt en de netto last voor de onderneming ten gevolge van de VAD f. 2.400 + 0,52 x 2.400 = f. 3.648 bedraagt. Dit is dan ongeveer 1,4% van de netto winst. De individuele VAD-uitkering kan dan nog verder worden verminderd door een eventuele verrekening met bestaande winstdelingsregelingen. Uit dit voorbeeld blijkt dat men zich geen al te grote illusies moet maken omtrent de mogelijke VAD-opbrengst.

De voorgestelde wijzigingen

In zijn brief aan de Tweede Kamer dd. 24 april jl. heeft het kabinet een aantal wijzigingen van de in 1978 ingediende VAD-wetsontwerpen aangekondigd. Uit deze brief blijkt dat men de wijze van overwinstbepaling, inclusief de verrekening van de stille reserves, niet wil veranderen. Ook het aandeel van zowel de individuele als de collectieve VAD in de overwinst blijft ongewijzigd (beide 12%). Wel is nu ook de collectieve VAD-uitkering voor de onderneming fiscaal aftrekbaar gesteld, zodat voor onze fictieve onderneming de netto VAD-last daalt tot f. 2.486 (= 0,52 x 4.800).

De andere voorgestelde wijzigingen betreffen:

- de ingangsdatum; deze was in de voorstellen uit 1978 gesteld op 1 januari 1977 en zal nu verschoven worden naar 1 januari 1980, mits de regeling vóór 1 april 1981 in het staatsblad verschijnt. Vindt de publicatie plaats na 1 april dan wordt de regeling van kracht per 1 januari van het jaar van publicatie, dit om een te grote terugwerkende kracht te vermijden;

6) Zie voor de uitwerking van de herwaardering b.v. het in noot 5 genoemde artikel of H. Meijers, *Bedrijfs-economische aspecten van de vermogensaanwasdeling*, Leiden, 1980, blz. 63-66.

- de drempel in de winst waarboven de onderneming VAD verschuldigd zal zijn wordt verhoogd van f. 100.000 tot f. 125.000 winst vóór belasting. Deze verhoging geschiedt met het oog op de inmiddels opgetreden inflatie;
- de uitkering van zowel de individuele als de collectieve VAD zal in de vorm van vermogenstitels dienen te geschieden. Dit kan dan zijn in (certificaten van) aandelen of VAD-bewijzen. Slechts met toestemming van de ondernemingsraad (wat betreft de individuele VAD) en van het VAD-fonds (voor de collectieve VAD) kan de uitkering ook in de vorm van contanten geschieden. In de oude regeling werd de collectieve VAD altijd in de vorm van contanten uitgekeerd (de uitkering geschiedde in de vorm van een belastingheffing), terwijl de onderneming zelf kon bepalen in welke vorm de individuele VAD zou worden uitgekeerd;
- de collectieve VAD zal niet langer gebruikt worden ter verbetering van de pensioenen van alle werknemers (behalve de ambtenaren), maar de werknemers krijgen nu rechtstreeks een aanspraak op het collectieve VAD-fonds, welke aanspraak na tien jaar kan worden verzilverd. Door deze wijziging komt er een grotere nadruk te liggen op de individuele vermogensvorming;
- de individuele VAD blijft beperkt tot maximaal 3% van het maximaal premieplichtige loon per werknemer, maar het meerdere, de „vermogensaanwasoverschotten”, vervalt nu niet langer na afloop van de verrekeningsperiode aan de onderneming, maar wordt overgeheveld naar het collectieve fonds. Dit is een regeling die ook al was opgenomen in de door het kabinet-Den Uyl ingediende voorstellen, maar kennelijk niet paste binnen de in 1978 door het kabinet-Van Agt ingediende voorstellen. Mogelijk in verband met de verschillende fiscale behandeling van de individuele en de collectieve VAD;
- evenals de collectieve VAD is in de nieuwste voorstellen nu ook de individuele VAD gelimiteerd tot maximaal 3% van globaal de fiscale winst. Dit is gedaan om te voorkomen dat door de overheveling van de vermogensaanwasoverschotten de gezamenlijke druk van vennootschapsbelasting en VAD te hoog zou worden, dit mede met het oog op de in het buitenland heersende druk. De gezamenlijke druk van vennootschapsbelasting en VAD is nu beperkt tot 51,12% ($48 + 0,52 \times 6$), welk percentage slechts behaald kan worden indien 3% van de fiscale winst groter dan of gelijk is aan 12% van de overwinst.

De gevolgen van de wijzigingen voor de VAD-afracht door de onderneming

Voor het merendeel van de Nederlandse ondernemingen zullen de door het kabinet voorgestelde wijzigingen geen verandering betekenen in de omvang van de af te dragen VAD. Slechts weinig ondernemingen zullen VAD-plichtig zijn. Zo blijkt minder dan 1% van de op de Amsterdamse effectenbeurs genoteerde ondernemingen een rentabiliteit over het eigen vermogen na belastingen te behalen van 25% of meer. Recente fiscale gegevens ontbreken geheel, maar volgens de meest recente fiscale winststatistiek, welke betrekking heeft op de winsten en vermogens voor het jaar 1970, bleek dat in dat jaar slechts 7% van de ondernemingen een rentabiliteit over het eigen vermogen vóór belasting behaalde van 50% of meer. Meer recente gegevens ontbreken, maar de ontwikkeling van de arbeidsinkomensquote geeft geen aanleiding om te veronderstellen dat de rendementspositie van de bedrijven sindsdien sterk is gestegen, integendeel. In een recente studie hebben wij een en ander uitvoerig behandeld 7).

Er zullen dus weinig ondernemingen zijn die overwinst, in de zin van de VAD-wetsontwerpen, behalen. Nog minder ondernemingen zullen er dan zijn die zoveel overwinst behalen dat de begrenzingen effectief worden. Voor al die ondernemingen waarvoor de volgens de wetsontwerpen vast-

gestelde overwinst zo gering is dat 12% van de overwinst minder is dan 3% van de fiscale winst en ook minder is dan 3% van het maximaal premieplichtige loon per werknemer maal het aantal werknemers, zullen de voorgestelde wijzigingen geen enkel effect hebben op de omvang van de af te dragen VAD. Wel zal de netto VAD-last voor die ondernemingen dalen doordat behalve de individuele VAD nu ook de collectieve VAD fiscaal aftrekbaar wordt. De overheid neemt via de fiscale aftrekbaarheid nu 48% van de VAD voor haar rekening, tegen eerst 24%.

Voor die ondernemingen waar 12% van de overwinst meer is dan 3% van de fiscale winst, en waar ook 3% van het maximaal premieplichtig loon maal het aantal werknemers meer is dan 3% van de fiscale winst zal in de nieuwe regeling de individuele VAD lager worden: deze wordt nu nl. ook naar boven begrensd tot 3% van de fiscale winst. Daarnaast geldt ook voor deze groep ondernemingen dat de collectieve VAD fiscaal aftrekbaar wordt, waardoor de regering 48% daarvan voor haar rekening neemt.

Voor alle ondernemingen waar 12% van de overwinst meer is dan 3% van de fiscale winst, en waar 3% van het maximaal premieplichtig loon maal het aantal werknemers minder is dan 3% van de fiscale winst zullen er bij de individuele VAD vermogensaanwasoverschotten ontstaan die in de nieuwe voorstellen na een bepaalde periode zullen worden overgeheveld naar het collectieve fonds. Deze ondernemingen zullen in de nieuwe voorstellen meer VAD verschuldigd zijn. Per saldo zal de netto VAD-last voor deze ondernemingen echter niet of nauwelijks stijgen, aangezien de collectieve VAD nu geheel fiscaal aftrekbaar is geworden. Voor de meeste ondernemingen in deze categorie betekent dit zelfs een afname van de netto VAD-last omdat door de fiscale aftrekbaarheid van de collectieve VAD de toename in de totale uitkering meer dan gecompenseerd kan worden.

De gevolgen van de voorgestelde wijzigingen voor de totale VAD-opbrengst

Voor een beperkte groep ondernemingen, nl. voor die ondernemingen die een zeer hoge overwinst behalen met een, relatief, gering aantal werknemers zal de VAD-afracht ten gevolge van de voorgestelde wijzigingen kunnen toenemen. Dit wordt dan veroorzaakt door de overheveling van de „vermogensaanwasoverschotten” naar de collectieve VAD, althans voor zover deze overschotten niet hoger zijn dan 3% van de fiscale winst. In een recente publikatie 8) hebben wij een ruwe schatting gemaakt van de totale VAD-opbrengst volgens de in 1978 ingediende wetsontwerpen. Deze schatting werd gemaakt voor de opbrengst voor het jaar 1977, het eerste jaar waarvoor de VAD zou gelden. Volgens deze schatting zou de individuele VAD voor 1977 f. 36 mln. bedragen, tegen een collectieve VAD van f. 158 mln. 63% van de totale opbrengst zou afkomstig zijn uit de aardgassector. Het grote verschil tussen de individuele en de collectieve VAD wordt veroorzaakt door de winsten in de aardgassector. Daar vormt de beperking van de individuele VAD tot maximaal 3% van het maximaal premieplichtig loon per werknemer een veel strakkere grens dan de beperking van de collectieve VAD tot 3% van de fiscale winst. Voegen we het verschil tussen beide maxima toe aan de collectieve VAD, dan stijgt deze, volgens onze berekeningen, met f. 122 mln. tot f. 280 mln. en de totale VAD-opbrengst tot f. 316 mln. Voor het geheel van het bedrijfsleven betekent dit echter geen verzwaring van de netto VAD-last, aangezien nu de gehele VAD fiscaal aftrekbaar is geworden waardoor deze daalt van f. 177 mln. tot f. 164 mln. Het aandeel van de aardgassector in de totale opbrengst stijgt van 63 tot 74%;

7) H. Meijers, *Bedrijfseconomische aspecten van de vermogensaanwasdeling*, Leiden, 1980, hoofdstuk 4 en 5.

8) H. Meijers, op. cit., 1980, blz. 80.

echter, na aftrek van belasting stijgt de netto VAD-last voor deze bedrijven slechts van f. 120 mln. tot f. 122 mln.

Onze conclusie voor de totale VAD-opbrengst is derhalve dat deze door de voorgestelde wijzigingen weliswaar met ruim f. 120 mln. stijgt, maar dat deze toename grotendeels afkomstig is uit de aardgassector, waarbij de netto last voor de bedrijven in die sector, door de fiscale aftrekbaarheid nauwelijks zal toenemen. Voor het totale bedrijfsleven wordt de toename in de VAD-afdracht meer dan gecompenseerd. Tegenover een toename van de afdracht met f. 120 mln. staat een extra fiscale compensatie van f. 134 mln. De belastingbetaler betaalt dus uiteindelijk de toename in de VAD-opbrengst, en zelfs meer dan dat.

De mogelijke VAD-opbrengst voor 1980 volgens de nieuwe voorstellen

Onze schatting van de VAD-opbrengst voor het jaar 1977 is aan zeer grote onzekerheid onderhevig. Dit komt omdat de benodigde gegevens niet beschikbaar zijn. De schatting is gebaseerd op de fiscale winsten en vermogens voor het jaar 1970, het meest recente jaar waarvoor deze gegevens bekend zijn. Deze gegevens zijn geëxtrapoléerd naar 1977, waarbij rekening is gehouden met de ontwikkeling in de opbrengst van de vennootschapsbelasting en met de aardgasopbrengsten, alsmede het aandeel van de staat daarin. Het winst-aandeel dat de staat via DSM-aardgas b.v. uit de aardgaswinning ontvangt is nl. voor de VAD uitgezonderd.

Uiteraard is een schatting van de totale opbrengst voor het jaar 1980 aan nog grotere onzekerheden onderhevig dan die voor het jaar 1977. Bekend is echter wel het aandeel van de oliemaatschappijen Shell en Esso in de aardgaswinsten. De winst uit de aardgaswinning wordt voor deze twee ondernemingen, die over deze winst wel VAD verschuldigd zullen zijn, voor 1980 geraamd op f. 2.400 mln. na belasting. Ervan uitgaande dat voor deze winsten geldt dat 3% van de fiscale winst minder is dan 12% van de volgens de VAD-wetsontwerpen bepaalde overwinst, betekent dit een VAD-opbrengst uit de aardgaswinning voor 1980 van f. 277 mln. Nemen we aan dat de door de rest van het bedrijfsleven verschuldigde VAD sinds 1977 niet is veranderd, dan betekent dit een

totale geschatte VAD-opbrengst voor 1980 van ongeveer f. 360 mln. 77% hiervan zal dan afkomstig zijn uit het aardgas, terwijl de overheid via de fiscale aftrekbaarheid 48% van de totale opbrengst voor haar rekening zal nemen. (Dit is ongeveer f. 172 mln.)

De individuele VAD zal naar schatting niet meer dan f. 40 à 50 mln. bedragen en waarschijnlijk niet veel meer dan 50.000 werknemers zullen ervan profiteren. Van deze individuele uitkeringen ontvangt de overheid wel 15% belasting (eindheffing), hetgeen echter de totale last welke het gevolg is van de fiscale aftrekbaarheid nauwelijks kan verlichten.

De collectieve VAD-opbrengst wordt allereerst vermindert met alle kosten welke ten behoeve van het fonds worden gemaakt. Verdeeld over ongeveer 4 mln. werknemers is echter de bruto opbrengst niet hoger dan maximaal f. 80 per werknemer per jaar. Een werkelijke verschuiving in de inkomens- en vermogensverhoudingen is er dan ook niet van de VAD te verwachten.

Slotopmerking

In een eerdere studie 9) twijfelden wij aan de zin van het opleggen van een algemeen geldende VAD-regeling aan het gehele bedrijfsleven, waar het merendeel van de opbrengst afkomstig zal zijn uit één bron. Door de voorgestelde wijzigingen wordt deze twijfel alleen nog maar versterkt. Het aandeel van de aardgassector in de totale opbrengst wordt nog verder verhoogd tot bijna 80%. Daarnaast neemt de overheid nu van de totale opbrengst, via de fiscale aftrekbaarheid, 48% van de uitkering voor haar rekening. Ten behoeve van de overwinstbepaling dienen echter alle ondernemingen jaarlijks over te gaan tot een herwaardering van de bezittingen. De vraag is dan ook of de hiermee gepaard gaande administratieve inspanningen opwegen tegen de geringe te verwachten opbrengst.

H. Meijers

9) H. Meijers, op. cit., 1980, blz. 196-197.